

умов, гарантій і прав споживачів взагалі; слабкість незалежних інформаційних систем, працюючих на споживача; недосконале порівняльне тестування; некерована нав'язлива та неправдива реклама.

Недосконалыми є механізми компенсації збитків при врегулюванні суперечок споживачів з продавцями. Згідно із чинним законодавством [1], споживач у спірних ситуаціях може отримати компенсацію за порушення його прав тільки в судовому порядку. Тому, вважаємо, доцільно більш ефективно використовувати фінансові важелі впливу держави на стадії попереднього і поточного контролю за якістю товарів робіт та послуг. Це обґрунтовується тим, що незалежно від того, чи є високим рівень конкуренції на ринку, права споживачів все одно обмежуються (можливості підприємств завжди будуть набагато потужнішими, ніж можливості окремої особи). Відповідно, метою держави має бути зміна балансу сил між компаніями та окремими особами.

Вкажемо на те, що залежно від проходження товару в часовому просторі слід здійснити умовну градацію процесу захисту прав споживачів на: попередній, поточний і подальший етапи, які, відповідно, будуть використовувати певні фінансові важелі захисту прав споживачів. Так, на стадії попереднього контролю, коли тільки відбувається підготовка до виробництва того чи іншого товару або послуги, до доцільних фінансових важелів впливу з боку держави слід віднести:

- фінансування державою систем стандартизації та сертифікації товарів, робіт і послуг;
- реалізацію програм фінансування проектів, які передбачають виготовлення продукції за міжнародними якісними показниками;
- запровадження податкових пільг для виробників продукції з високими споживчими показниками;
- сприяння держави в залученні міжнародних грантів, спрямованих на поліпшення якісних показників продукції.

На стадії безпосереднього виконання робіт чи надання послуг, на нашу думку, державі слід використовувати такі фінансові важелі впливу як:

- мотивацію державою підприємств, які впровадили та організували ефективний внутрішній контроль за якістю продукції;
- стимулювання конкурентного середовища з метою використання підприємствами більш якісних матеріалів, технологічно кращого та енергозберігаючого обладнання, високопрофесійних спеціалістів;

- фінансування та організацію роботи органів, що здійснюють зовнішній контроль за дотриманням вимог виробництва та дотримання відповідності виготовленої продукції стандартам і технічним регламентам;
- ефективне використання податкових та митних інструментів впливу;
- підтримку створення незалежних інформаційних медіа-просторів, які аналізуватимуть якісні параметри товарних ринків;
- стимулювання створення незалежних лабораторій та науково-дослідних інститутів, які вивчатимуть якісні характеристики продукції.

На етапі подальшого контролю, який притаманний процесу реалізації та безпосереднього використання продукції, фінансові важелі впливу держави повинні охоплювати:

- застосування штрафних, дисциплінарних та інших заходів примусово-обмежувального характеру;
- фінансування роботи державних органів, до повноважень яких належать нагляд і контроль за дотриманням вимог законодавства з питань якості та безпеки продукції;
- організацію роботи органів судової влади з метою ефективного захисту інтересів споживачів через компенсацію їх матеріальних і моральних збитків;
- стимулювання створення громадських, міжнародних та інших недержавних консюмерських організацій.

Отже, у структурі інструментів і важелів впливу держави на захист прав споживачів важливе місце повинні посідати фінансові важелі впливу.

Література:

1. Про захист прав споживачів: Закон України [Електронний ресурс] Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/go/1023-12

Ольга МИСАН

слухачка магістратури за спеціальністю

«Державна служба»

(науковий керівник: к.е.н., доцент кафедри менеджменту та публічного управління Попович Т.М.)

СТРАТЕГІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКУ АДМІНІСТРАТИВНОГО РАЙОНУ

Однією з найважливіших функцій в системі стратегічного управління місцевим розвитком є функція стратегічного планування.

Аналіз наукових джерел [1;2] дозволяє констатувати, що сутність

стратегічного планування полягає в тому, що під ним слід розуміти процес, який визначає цілі та напрямки розвитку, а також методи і способи досягнення цих цілей. Водночас стратегічне планування є циклічним процесом, який містить в собі аналіз і корегування реалізації стратегічного плану на різних етапах його втілення.

Основним завданням стратегічного планування є забезпечення сталого розвитку територій, основними принципами якого є: орієнтація на потреби й інтереси людей; консенсус щодо довготермінової мети (бачення) розвитку території; усебічність та цілісність; спрямованість на чіткі бюджетні пріоритети; проведення комплексного аналізу стану розвитку територіальної громади; обов'язковість моніторингу та оцінювання; наявність відповідальності та лідерства на місцевому рівні; розбудова існуючих механізмів і стратегій; активна й ефективна участь; зв'язок між національним та місцевим рівнями.

Вирішення системи завдань стратегічного планування досягається на основі спеціального комплексу управлінських операцій та інструментів, використання яких дозволяє перейти від оперативного реагування на зміни зовнішнього середовища, що вже відбулися, до їх передбачення та попередження, і на цій основі – обґрунтування превентивних управлінських дій органами місцевої влади.

Можна виокремити чотири аспекти процесу стратегічного планування розвитку адміністративного району: управлінський; експертний; партнерський; громадський.

Найбільш широко у вітчизняній практиці використовуються управлінський аспект стратегічного планування, за якого воно здійснюється спеціалістами адміністрації, і готовий план подається на затвердження уповноваженому органу.

Експертний аспект передбачає залучення спеціалістів ззовні. Такі спеціалісти можуть дати більш об'єктивну оцінку наявного стану розвитку, професійно виконати описову частину, провести економічний аналіз, грамотно сконструювати сам план дій тощо.

Партнерський аспект, на відміну від двох перших, передбачає рівноправну участь у робочій групі представників всіх зацікавлених сторін: місцевої влади, ділових кіл та безпосередньо громадян, що дозволяє частково враховуючи їх інтереси в загальній стратегії розвитку. Робоча група з планування стратегічного розвитку залучає до розробки експертну групу і доручає їй виконання аналітично – розрахункових робіт. Крім того, при такому підході реалізується інтелектуальний потенціал найактивніших членів громади. Це оптимальний підхід до

написання плану стратегічного розвитку адміністративного району.

Громадський підхід дозволяє громаді створити самостійно відповідний комітет з підготовки стратегічного плану розвитку, розробити стратегічний план та забезпечити його виконання. При такому підході роль громади стає домінуючою і полягає у залученні великої кількості громадян, кожен з яких може відчути на собі не лише результати конкретної діяльності, але й складові творчого процесу її здійснення. При цьому задіюються всі можливі інструменти залучення громадськості, а саме: соціологічні опитування громадської думки, збори громадськості за місцем праці та місцем проживання, відкриті засідання планувального комітету, створення консультативних груп громадськості.

Стратегічний план складається шляхом послідовного вирішення його розробниками певних завдань. До основних з них належать [3]:

- аналіз початкових умов для розвитку громади – її економічного стану, наявної інфраструктури, чисельності та структури населення, тенденцій зміни цих та інших основних характеристик;
- визначення амбітного, але реалістичного бачення того стану громади, яким його хоче бачити територіальна громада;
- здійснення аналізу наявних сильних і слабких сторін громади, які сприяють чи заважають реалізації бачення, а також зовнішніх щодо громади можливостей і загроз, реалізація яких може ці умови, відповідно, покращувати чи погіршувати (SWOT-аналіз);
- визначення основних цілей, яких громаді необхідно досягти для реалізації бачення, спираючись на її відповідні сильні сторони та долаючи відповідні слабкі сторони, враховуючи шанси появи нових можливостей та страхуючись від загроз;
- розробка планів дій (переліків послідовних завдань, проектів з призначеними виконавцями та передбаченими конкретними ресурсами) для досягнення кожної з основних цілей, виходячи з ієрархії цілей, базуючись на термінах, заснованих на реалістичних перспективах залучення ресурсів, необхідних для цього.

Перехід до сучасної якості системи планування регіонального розвитку потребує: зміни сутності планування – із засобу адміністративного тиску на інструмент науково обґрунтованих збалансованих рішень для досягнення цілей соціально-економічного та просторового розвитку території; посилення стратегічного характеру планування; демократизації процесу вироблення та прийняття програмних документів; чіткого дотримання прийнятих рішень; тісної ув'язки стратегічного, просторового та оперативного планування.

Такий перехід вимагає системної діяльності у напрямку вдосконалення системи планування місцевого розвитку, результатом якої має бути:

- методично пророблений і процедурно закріплений взаємозв'язок планувальних документів (стратегічних, середньострокових та оперативних, стратегічних і містобудівних, цільових і комплексних) на всіх рівнях;
- процедурно закріплений зв'язок програмних і фінансових документів;
- гармонізація принципів і практики регулювання планувального процесу;
- інституційне забезпечення та підвищення прозорості планувального процесу;
- методично розроблена і впроваджена у практику система моніторингу та оцінювання.

Література:

1. Берданова О. Стратегічне планування місцевого розвитку. Практичний посібник / [Берданова О., Вакуленко В.]; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO. – К. : ТОВ «Софія-А». – 2012. – 88 с.
2. Муніципальний менеджмент: підручник / Мельник А.Ф., Монастирський Г.Л., Дудкіна О.П. – Тернопіль, ТНЕУ, 2013. – 363 с.;
3. Стратегічний план розвитку громади: практичний посібник з питань організації роботи органів місцевого самоврядування об'єднаних територіальних громад / USAID / [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://auc.org.ua/sites/default/files/mod5web.pdf>

Оксана МИХАСІВ

слухачка магістратури за спеціальністю
«Державна служба»

(науковий керівник: к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту
та публічного управління Крисько Ж. Л.)

МОНІТОРИНГ І РЕГУЛЮВАННЯ РЕГІОНАЛЬНОГО РИНКУ ПРАЦІ

Держава створює умови для повного здійснення громадянами права на працю, гарантує рівні можливості у виборі професії та роду трудової діяльності, реалізовує програми професійно-технічного навчання, підготовки і перепідготовки кадрів відповідно до суспільних

потреб [1].

Як відомо, ринок праці окреслюється як складна система суспільних відносин, в якій відбувається обмін праці людини на засоби, необхідні для підтримання відповідного рівня її життєдіяльності. Будучи невід'ємною складовою ринкової економіки, він охоплює всі сегменти економічної системи, види діяльності, а також усі форми власності, розподіляючи людську працю відповідно до суспільних потреб. Як динамічна структура він перебуває під впливом певних чинників. Основними елементами цієї структури є попит, пропозиція і ціна робочої сили.

Отже, ринок праці відіграє роль регулятора руху робочої сили, створюючи оптимальні умови для забезпечення балансу між попитом і пропозицією праці.

Актуальність дослідження ринку праці в Україні обумовлена потребою в розробленні науково-обґрунтованих механізмів побудови демократичної держави із соціально орієнтованою економікою. Значною мірою це залежить від наявності досконалих механізмів реалізації стратегії і тактики регіональної політики в галузі формування і функціонування ринку праці. Регулювання ринку праці повинно бути адекватним соціальному розвитку суспільства стосовно кожного етапу перехідного періоду. Активна соціальна політика держави у сфері праці може бути ще більш дієвою, якщо в повній мірі зможе врахувати економічну, соціальну та демографічну ситуацію в кожному конкретному регіоні. Тому в сучасних умовах зростає потреба в глибокому науковому обґрунтуванні нових шляхів і методів регіонального розвитку ринкових трудових відносин та зайнятості населення.

Проблеми ринку праці постійно знаходяться в полі зору наукової спільноти як за кордоном, так і вітчизняних учених. Вагомий внесок у вирішення проблем, пов'язаних із дослідженням ринку праці, зробили такі вітчизняні вчені, як І. Бондар, Б. Данилишин, Т. Заяць, Ю. Краснов, Л. Лісогор, Н. Лук'яненко, В. Петюх, Л. Семів та ін. Питання формування та використання людських ресурсів досліджували О. Грішнова, М. Долішній, А. Колот, О. Новікова, В. Онікієнко та ін. Разом з тим за наявності великої кількості наукових досліджень невіршеним залишається питання щодо формування національної моделі державного регулювання ринку праці у співвідношенні із стратегічними національними інтересами та суспільного добробуту в Україні.

Зазначимо, що регулювання ринку праці на регіональному рівні повинно включати активізацію попиту і пропозиції за допомогою